A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács)

2006. február 21. *

A C-286/03. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet az Oberster Gerichtshof (Ausztria) a Bírósághoz 2003. július 3-án érkezett, 2003. május 27-i határozatával terjesztett elő az előtte

Silvia Hosse

és

a **Land Salzburg**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (nagytanács),

tagjai: V. Skouris elnök, P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas, K. Schiemann és J. Makarczyk tanácselnökök, J.-P. Puissochet (előadó), R. Silva de Lapuerta, K. Lenaerts, P. Kūris, Juhász E., G. Arestis és A. Borg Barthet bírák,

* Az eljárás nyelve: német.

főtanácsnok: J. Kokott,
hivatalvezető: K. Sztranc tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2005. május 31-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– S. Hosse képviseletében W. Riedl és P. Ringhofer Rechtsanwälte,

– a Land Salzburg képviseletében F. Hitzenbichler és B. Zettl Rechtsanwälte,

– az osztrák kormány képviseletében E. Riedl és M. Winkler, meghatalmazotti minőségben,

– a holland kormány képviseletében H. G. Sevenster és N. A. J. Bel, meghatalmazotti minőségben,

– a portugál kormány képviseletében L. Fernandes és S. da Nóbrega Pizarro, meghatalmazotti minőségben,

– a finn kormány képviseletében T. Pynnä, meghatalmazotti minőségben,

– az Egyesült Királyság Kormánya képviseletében C. Jackson, meghatalmazotti minőségben, segítője: E. Sharpston QC,

– az Európai Közösségek Bizottsága képviseletében V. Kreuschitz és D. Martin, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2005. október 20-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az 1999. április 29-i 1399/1999/EK tanácsi rendelettel (HL L 164., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás: 5. fejezet, 3. kötet, 354. o.) módosított és naprakésszé tett, a szociális biztonsági rendszereknek a Közösségen belül mozgó munkavállalókra, önálló vállalkozókra és családtagjaikra történő alkalmazásáról szóló, 1971. június 14-i 1408/71/EGK tanácsi rendelet (a továbbiakban: 1408/71 rendelet) 4. cikke (2b) bekezdésének és 19. cikkének, valamint az 1992. július 27-i 2434/92/EGK tanácsi rendelettel (HL L 245., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás: 5. fejezet, 2. kötet, 69. o.) módosított és naprakésszé tett, a munkavállalók Közösségen belüli szabad mozgásáról szóló, 1968. október 15-i 1612/68/EGK tanácsi rendelet (HL L 257., 2. o.; magyar nyelvű különkiadás: 5. fejezet, 1. kötet, 15. o.) 7. cikke (2) bekezdésének értelmezésére irányul.

2 E kérelmet a S. Hosse német állampolgár és a Land Salzburg (Salzburg tartomány) között folyamatban lévő eljárásban terjesztették elő. S. Hosse, akinek apja Salzburg tartományban tanárként dolgozik, vitatja a Land Salzburg határozatát, amelyben a Salzburger Pflegegeldgesetz (Salzburg tartomány ápolási díjról szóló törvénye, a továbbiakban: SPGG) alapján megtagadják tőle az ápolási díjat.

Jogi háttér

A közösségi szabályozás

3 Az 1408/71 rendelet 1. cikke ekként rendelkezik:

„E rendelet alkalmazásában:

a) »munkavállaló« és »önálló vállalkozó«:

i. aki akár kötelezően, akár szabadon választható folytatólagos biztosítás keretében a munkavállalókra vagy önálló vállalkozókra vonatkozó szociális biztonsági rendszerek vagy a köztisztviselőkre vonatkozó különleges rendszer ágazataiba tartozó egy vagy több kockázattal szemben biztosított;

[...]

t) »ellátások« és »nyugdíjak«: valamennyi ellátás és nyugdíj, azok közpénzekből fizetett valamennyi eleme, az értékállóságot biztosító növekmény és a kiegészítő ellátás a III. cím rendelkezéseire is figyelemmel, valamint a nyugdíjak helyett fizetendő pénzbeli ellátás, illetve a járulékok visszatérítésének formájában kifizetett ellátás

[...]"

4 Az 1408/71 rendelet hatályát szabályozó 2. cikk (1) bekezdése kimondja:

„E rendelet vonatkozik azokra a munkavállalókra vagy önálló vállalkozókra és diákokra, akik egy vagy több tagállam jogszabályainak a hatálya alá tartoznak vagy tartoztak, és akik a tagállamok egyikének állampolgárai, [...] és ezek családtagjaira és túlélő hozzátartozóira."

5 Az 1408/71 rendelet 3., „Az egyenlő bánásmód elve" című cikkének (1) bekezdése ekként rendelkezik:

„E rendelet különös rendelkezéseire is figyelemmel az e rendelet hatálya alá tartozó olyan személyeket, akik egy tagállam területén lakóhellyel rendelkeznek, bármely tagállam jogszabályai szerint ugyanolyan kötelezettségek terhelik és ugyanolyan előnyök illetik, mint az adott tagállam állampolgárait."

6 Az 1408/71 rendelet 4., „A rendelet alkalmazási köre" című cikke ekként rendelkezik:

„(1) E rendelet alkalmazandó a következő szociális biztonsági ágakat érintő valamennyi jogszabályra:

a) betegségbiztosítási és anyasági ellátások;

b) rokkantsági ellátások, beleértve a rokkantak keresőképességének fenntartását vagy javítását célzó ellátásokat is;

c) öregségi ellátások;

d) túlélő hozzátartozó számára nyújtott ellátások;

e) munkahelyi balesetekkel és foglalkozási megbetegedéssel kapcsolatos ellátások;

f) haláleseti juttatások;

g) munkanélküli-ellátások;

h) családi ellátások.

(2) E rendelet alkalmazandó valamennyi, akár járulékfizetésen alapuló, akár nem járulékfizetésen alapuló általános és különleges szociális biztonsági rendszerre, valamint a munkáltatóknak vagy hajótulajdonosoknak az (1) bekezdésben említett ellátások nyújtásával kapcsolatos felelősségét érintő biztosítási rendszerekre.

(2a) Ez a rendelet vonatkozik az (1) bekezdésben említett vagy a 4. cikk [helyesen: (4) bekezdés] értelmében kizárt jogszabályokon vagy szociális biztonsági rendszereken kívüli jogszabályok vagy szociális biztonsági rendszerek szerint nyújtott különleges, nem járulék alapú ellátásokra is, amikor az ellátások célja:

a) kiegészítő, helyettesítő vagy kisegítő fedezet nyújtása az (1) bekezdés a)–h) pontjajában említett szociális biztonsági ág kockázataira;

vagy

b) kizárólag különleges védelem nyújtása a fogyatékossággal élők számára.

(2b) Ez a rendelet nem alkalmazható egy tagállam jogszabályainak a II. melléklet III. részében említett, különleges, nem járulékalapú ellátásokkal kapcsolatos rendelkezéseire, amelyek területi hatálya azon tagállam területének egy részére korlátozott.

[...]"

7 Az 1408/71 rendelet II. melléklete III. részének K. pontja Ausztria tekintetében a következőket tartalmazza:

„A Bundesländer jogszabályai szerint a fogyatékossággal élők és a gondozásra szorulók számára nyújtott ellátások."

8 Az 1408/71 rendelet 19. cikke kimondja:

„(1) Az a munkavállaló vagy önálló vállalkozó, aki az ellátásra való jogosultság tekintetében kielégíti az illetékes állam jogszabályai által előírt feltételeket, de az illetékes államon kívüli tagállamban rendelkezik lakóhellyel – szükség esetén a 18. cikk rendelkezéseinek figyelembevételével – a lakóhelye szerinti államban:

a) természetbeni ellátásban részesül, amelyet az illetékes intézmény nevében a lakóhely szerinti tagállam intézménye nyújt az általa alkalmazott jogszabályoknak megfelelően, mintha a munkavállaló ott lenne biztosított;

b) pénzbeli ellátásban részesül, amelyet az illetékes intézmény nyújt az általa alkalmazott jogszabályoknak megfelelően. Ugyanakkor az illetékes intézmény és a lakóhely szerinti intézmény közötti megállapodás alapján az ellátást az illetékes intézmény nevében nyújthatja a lakóhely szerinti intézmény is, az illetékes állam jogszabályainak megfelelően.

(2) Az (1) bekezdés a) pontjának rendelkezései hasonlóan alkalmazandók a családtagokra is, akik nem az illetékes államban rendelkeznek lakóhellyel, amennyiben annak az államnak a területén, ahol lakóhellyel rendelkeznek, nem jogosultak ezekre az ellátásokra.

Ha a családtagok olyan tagállam területén rendelkeznek lakóhellyel, amely tagállam jogszabályai szerint a természetbeni ellátásokhoz való jogosultság nem függ biztosítási vagy szolgálati feltételektől, a számukra nyújtott természetbeni ellátásokat olyannak kell tekinteni, mint amelyet annak intézménynek a nevében nyújtanak, amelyiknél a munkavállaló vagy önálló vállalkozó biztosított, kivéve ha a házastárs vagy a gyermekekről gondoskodó személy az említett tagállam területén kereső tevékenységet folytat."

9 Az 1612/68 rendelet 7. cikke ekként rendelkezik:

„(1) Valamely tagállamnak egy másik tagállam területén foglalkoztatott állampolgárát a foglalkoztatási- és munkafeltételek tekintetében nem kezelhetik [helyesen: állampolgára a foglalkoztatási és munkafeltételek tekintetében nem kezelhető] állampolgársága miatt a hazai állampolgároktól eltérő módon, különösen ami a javadalmazást, a munkaviszony megszüntetését és munkanélkülivé válás esetén az újraelhelyezést vagy újrafoglalkoztatást illeti.

(2) A hazai munkavállalókkal azonos szociális és adókedvezményeket élvez. [helyesen: Valamely tagállamnak egy másik tagállam területén foglalkoztatott állampolgára a hazai munkavállalókkal azonos szociális és adókedvezményeket élvez.]

[...]"

A nemzeti szabályozás

10 Az SPGG 3. §-ának (1) bekezdése ekként rendelkezik:

„Tartásra jogosult hozzátartozó akkor jogosult ápolási díjra, ha

1. osztrák állampolgár,

2. fő lakóhelye Salzburg tartományban van,

3. a Bundespflegegesetz (az ápolási díjról szóló osztrák szövetségi törvény; BGBl., 110/1993) 3. §-ában írt ellátások egyikében sem részesül, és e juttatásokra nem is jogosult."

11 Az SPGG 3. §-ának (1) bekezdése szerinti ápolási díj költségeinek viselésére a Sozialhilfegesetz (a szociális segélyezésről szóló osztrák törvény) 40. §-a alkalmazandó; e juttatás különleges élethelyzetekben nyújtott segélynek tekintendő (az SPGG 17. §-ának (2) bekezdése).

12 A Sozialhilfegesetz 40. §-a ekként rendelkezik:

„(1) A szociális segély forrását a tartomány és a helyi önkormányzatok a következők szerint biztosítják:

[...]

(5) A különleges élethelyzetekben nyújtott segély [...] költségeihez annak a járásnak a helyi önkormányzatai, ahol e költségek keletkeztek, kötelesek a tartománynak évi 50%-os hozzájárulást fizetni [...]."

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

13 A német állampolgár Sven Hosse határ menti ingázóként Salzburg tartományban dolgozik tanárként. Ausztriában fizet adót és társadalombiztosítási járulékot, és ezen államban rendelkezik egészségbiztosítással. Németországban lakik az osztrák határ közelében, lányával, az 1997-ben született, súlyos fogyatékkal élő S. Hossével.

14 S. Hosse anyja korábban Németországban folytatott kereső foglalkozást, és német ápolási biztosítással rendelkezett. Szülői szabadságának 2000. szeptemberi leteltéig lányának – mint biztosított jogán jogosultnak – járt ez az ellátás. E szülői szabadság leteltével azonban az ellátás kifizetése megszűnt, mivel az anya nem kezdett kereső foglalkozásba.

15 Ekkor az SPGG szerinti ápolási díjat kértek S. Hosse részére. A Land Salzburg e kérelmet azzal az indokolással utasította el, hogy az SPGG 3. §-a (1) bekezdésének 2. pontja az ezen ellátásra való jogosultsághoz Salzburg tartományban lévő fő lakóhelyet követel meg.

16 Az e határozatot megtámadó keresetet a bíróság elsőfokon elutasította. Akként határozott, hogy a kérdéses ellátás S. Hosse tekintetében különleges, nem járulékalapú ellátásnak minősül, amely nem tartozik az 1408/71 rendelet hatálya alá, ezért nem exportálható.

17 Ezzel szemben a másodfokú bíróság a Bíróság C-215/99. sz. Jauch-ügyben 2001. március 8-án hozott ítéletére (EBHT 2001., I-1901. o.) utalva akként határozott, hogy a kérdéses ellátás is az 1408/71 rendelet 4. cikke (1) bekezdésének a) pontja értelmében vett betegségbiztosítási ellátásnak minősül, és hogy e pénzbeli ellátás az Ausztria által fizetendő ápolási díjhoz (a továbbiakban: szövetségi ápolási díj) hasonlóan, az ez utóbbira alkalmazandó elvek szerint exportálható.

18 A másodfokú bíróság álláspontja szerint S. Hosse – Ausztriában kötelezően biztosított személy gyermekeként – jogosult az osztrák egészségbiztosításra, következésképpen az osztrák társadalombiztosítási szervektől valamennyi, betegség esetén járó pénzbeli ellátást igényelheti. E bíróság úgy véli, hogy a jelen ügyben a Land Salzburg illetékes az ápolási díj fizetésére, és köteles azt pénzbeli betegségbiztosítási ellátásként kifizetni. A másodfokú bíróság álláspontja szerint a lakóhely – SPGG 3. §-a (1) bekezdése 2. pontjában írt – követelményének az 1408/71 rendelet 19. cikke (1) és (2) bekezdésének közvetlen hatálya miatt nincsen jelentősége.

19 A másodfokú bíróság határozata ellen bejelentett perorvoslat ügyében eljáró Oberster Gerichtshof (legfelső bíróság) felfüggesztette eljárását, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:

„1) Akként kell-e értelmezni a [1408/71 rendelet] 4. cikkének (2b) bekezdését a II. melléklet III. részével összefüggésben, hogy az [...] a Salzburg tartományban dolgozó, de családjával a Németországi Szövetségi Köztársaságban lakó munkavállaló családtagja számára az [SPGG] alapján nyújtott ápolási díjat – mint különleges nem járulékalapú ellátást – kizárja [e rendelet] hatálya alól?

2) Az első kérdésre adandó nemleges válasz esetén:

Igényelhet-e a Salzburg tartományban dolgozó, de családjával a Németországi Szövetségi Köztársaságban lakó munkavállaló családtagja – németországi lakóhelyétől függetlenül – az [SPGG] alapján nyújtott ápolási díjat az [1408/71 rendelet] 19. cikkében és III. címe első fejezetének egyéb részei megfelelő rendelkezéseiben írt pénzbeli betegségbiztosítási ellátásként, amennyiben a jogosultság egyéb feltételeit teljesíti?

3) Az első kérdésre adandó igenlő válasz esetén:

Az SPGG alapján nyújtott ápolási díjhoz – mint az 1612/68 rendelet 7. cikkének (2) bekezdése értelmében vett szociális kedvezményhez – hasonló ellátás nyújtása köthető-e ahhoz a feltételhez, hogy a jogosult fő lakóhelye Salzburg tartományban legyen?

4) A harmadik kérdésre adandó igenlő válasz esetén:

Összeegyeztethető-e a közösségi joggal, különösen pedig az EK 12. és az EK 17. cikk értelmében vett uniós polgárság elvével, illetve hátrányos megkülönböztetés tilalmával az, hogy a határ menti ingázóként Salzburg tartományban dolgozó, és valamely másik tagállamban fő lakóhellyel rendelkező uniós polgár nem jogosult az SPGG alapján nyújtott ápolási díjra mint az 1612/68 rendelet 7. cikkének (2) bekezdése értelmében vett szociális kedvezményhez hasonló ellátásra?

Nemleges válasz esetén: lehetővé teszi-e az uniós polgárság az ilyen határ menti ingázó eltartott családtagjai számára is – akik fő lakóhelye szintén más tagállamban van –, hogy az SPGG alapján ápolási díjban részesüljenek Salzburg tartományban?"

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

20 A kérdést előterjesztő bíróság első kérdésével lényegében arra vár választ, hogy az SPGG alapján nyújtotthoz hasonló ápolási díj az 1408/71 rendelet 4. cikkének (2b) bekezdése értelmében e rendelet hatálya alól kizárt különleges nem járulékalapú ellátásnak minősül-e.

Bevezető megjegyzések

21 Az 1408/71 rendelet 4. cikkének (2b) bekezdése kizárja e rendelet hatálya alól a tagállami jogszabályoknak e rendelet II. mellékletének III. részében említett, különleges nem járulékalapú ellátásokkal kapcsolatos olyan rendelkezéseit, amelyek területi hatálya az adott tagállam területének egy részére korlátozódik.

22 Ugyanezen rendelet II. melléklete III. részének az Osztrák Köztársaságra vonatkozó K. pontja a tartományok jogszabályai szerint a fogyatékossággal élők és a gondozásra szorulók számára nyújtott ellátásokat említi. Az SPGG-ben írt ápolási díj tehát valóban szerepel az 1408/71 rendelet II. mellékletének III. részében.

23 Ez az említés azonban nem elegendő ahhoz, hogy ezt az ellátást az 1408/71 rendelet 4. cikke (2b) bekezdésének hatálya alá vonják.

24 Mint azt a Bíróság visszatérően kimondta, az 1408/71 rendeletnek az EK 42. cikk végrehajtására hozott rendelkezéseit e cikk céljára figyelemmel kell értelmezni, ami a migráns munkavállalók szabad mozgásának lehető legteljesebb megvalósítása. Az EK 39., az EK 40., az EK 41. és az EK 42. cikk célja nem valósulna meg, ha a munkavállaló a szabad mozgáshoz való jog gyakorlása miatt elveszítené a neki valamely tagállam jogszabályaiban biztosított szociális előnyöket, különösen ha ezen

előnyök az általa fizetett járulék ellenszolgáltatását jelentik (lásd például a 284/84. sz. Spruyt-ügyben 1986. február 25-én hozott ítélet [EBHT 1986., 685. o.] 18. és 19. pontját).

25 E keretben a közösségi jogalkotónak jogában áll eltéréseket elfogadni attól az elvtől, miszerint a társadalombiztosítási ellátások exportálhatók (lásd többek között a C-20/96. sz. Sanres-ügyben 1997. november 4-én hozott ítélet [EBHT 1997., I-6057. o.] 41. pontját). Az ilyen eltérő rendelkezéseket – különösen az 1408/71 rendelet 4. cikkének (2b) bekezdését, amely egyes különleges ellátásokat kizár e rendelet hatálya alól – szigorúan kell értelmezni. Ez azt jelenti, hogy e bekezdés csupán azokra az ellátásokra vonatkozik, amelyek az előírt feltételek mindegyikének megfelelnek, azaz egyszerre különlegesek, nem járulékalapúak, szerepelnek e rendelet II. mellékletének III. részében, és valamely tagállam területének egy részére korlátozott területi hatályú jogszabályon alapulnak.

26 Következésképpen vizsgálni kell azt is, hogy az SPGG alapján nyújtott ápolási díj vonatkozásában teljesülnek-e – az 1408/71 rendelet II. mellékletének III. részében való említettség feltételén kívül – az 1408/71 rendelet 4. cikkének (2b) bekezdésében írt egyéb feltételek.

A Bírósághoz előterjesztett észrevételek

27 A Land Salzburg, az osztrák kormány és az Egyesült Királyság Kormánya azt állítják, hogy a kérdéses ellátás az 1408/71 rendelet értelmében vett „különleges" ellátás.

28 A Land Salzburg többek között kiemeli, hogy az ellátás nem valamely társadalombiztosítási alapellátás kiegészítője, és hogy nem kötődik sem szakmai tevékenységi, sem járulékfizetési időhöz, sem valamely biztosítotti csoporthoz való tartozáshoz. Így tehát az 1408/71 rendelet értelmében „különleges ellátás". A Land Salzburg e tekintetben hangsúlyozza, hogy történelmileg mindig is a szövetségi állam hatáskörébe tartozott a társadalombiztosítás, és a tartományokéba a szociális segélyezés.

29 Az osztrák kormány lényegében ezzel egyező érveket ad elő, és emlékeztet többek között arra, hogy az 1408/71 rendeletben szereplő „különleges ellátások" fogalma a Bíróság által egyes ügyekben „vegyesként" azonosított – társadalombiztosítási ellátásra, illetve szociális segélyre jellemző elemeket egyaránt tartalmazó – ellátások csoportját jelenti.

30 Az Egyesült Királyság Kormánya kifejti, hogy önmagában a valamely ellátás és az 1408/71 rendelet 4. cikkének (1) bekezdésében felsorolt társadalombiztosítási ágazatoknak megfelelő valamely társadalombiztosítási rendszer közötti kapcsolat nem zárja ki ezen ellátás „különleges ellátás" minősítését. Ha e minősítés kizárt lenne, az megfosztaná értelmétől e rendelet 4. cikke (2a) bekezdésének – ezen ágazatok kockázataira vonatkozóan kiegészítő, helyettesítő vagy kisegítő fedezetet nyújtó ellátásokra utaló – a) pontját, egyben e rendelet 10a. cikkének (3) bekezdését is.

31 Az Egyesült Királyság Kormánya lényegében azt is előadja, hogy a fent hivatkozott Jauch-ügyben tárgyalt szövetségi ápolási díj nem volt „vegyes", mert kizárólag valamely társadalombiztosítási ellátással – az adott esetben nyugdíjjal – együtt volt nyújtható, szociális segélyként sohasem. Ezzel szemben másféle ellátás, még ha

ugyanezt a kockázatot fedezi is, és egyes jogosultak kizárólag szociális segélyként részesülnek belőle, „vegyes" ellátásnak minősül. A jogosult szükséghelyzete a szociális segély lényeges jellemzője, és e szükséghelyzetnek nem feltétlenül kell pénzügyinek lennie (lásd többek között a C-356/89. sz. Newton-ügyben 1991. június 20-án hozott ítéletet [EBHT 1991., I-3017. o.] és a fent hivatkozott Snares-ítéletet).

32 A portugál és a finn kormány lényegében osztja ezt az álláspontot.

33 A holland kormány a fent hivatkozott Jauch-ítéletre való hivatkozást javasolja.

34 A Bizottság ezzel szemben azt állítja, hogy az SPGG alapján nyújtott ápolási díj nem különleges ellátás, hanem az 1408/71 rendelet 4. cikke (1) bekezdésének a) pontjaja értelmében vett betegségbiztosítási ellátás.

35 Hangsúlyozza, hogy az 1408/71 rendelet 4. cikkének (2b) bekezdését – mint kivételt – szigorúan kell értelmezni. Hozzáteszi: az SPGG alapján nyújtott ápolási díj tárgya, összege és nyújtásának feltételei a szövetségi ápolási díjéval azonosak, hogy a jogszabályban meghatározott feltételek esetén objektív módon jár, és hogy következésképpen az 1408/71 rendelet 4. cikke (1) bekezdésének a) pontja értelmében vett betegségbiztosítási ellátásnak minősül, ugyanúgy mint a szövetségi ápolási díj. A szövetségi ápolási díjhoz képest ezért a jogosulti kör és a finanszírozás részletszabályai tekintetében fennálló különbségek jelentéktelenek.

A Bíróság válasza

36 Az 1408/71 rendelet rendszeréből kitűnik, hogy az e rendelet 4. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „társadalombiztosítási ellátás" és az ugyanezen rendelet 4. cikkének (2a) és (2b) bekezdése értelmében vett „különleges, nem járulékalapú ellátás" egymást kölcsönösen kizáró fogalmak. Így az 1408/71 rendelet 4. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „társadalombiztosítási ellátás" tényállási elemeinek megfelelő ellátás nem kezelhető „különleges, nem járulékalapú ellátásként".

37 Valamely ellátás akkor tekinthető társadalombiztosítási ellátásnak, ha jogilag meghatározott helyzetben a jogosult személyes szükségletének bármiféle egyedi és diszkrecionális mérlegelése nélkül nyújtják, és az 1408/71 rendelet 4. cikkének (1) bekezdésében kifejezetten felsorolt kockázatok valamelyikét fedezi (lásd többek között a 249/83. sz. Hoeckx-ügyben 1985. március 27-én hozott ítélet [EBHT 1985., 973. o.] 12–14. pontját, a C-78/91. sz. Hugues-ügyben 1992. július 16-án hozott ítélet [EBHT 1992., I-4839. o.] 15. pontját, a C-160/96. sz. Molenaar-ügyben 1998. március 5-én hozott ítélet [EBHT 1998., I-843. o.] 20. pontját és a fent hivatkozott Jauch-ítélet 25. pontját).

38 Ebből az következik, hogy az objektív módon, jogilag meghatározott helyzetben nyújtott és az ápolásra szoruló személy egészségi állapotának és életminőségének javítására szolgáló ellátások célja a betegségbiztosítás kiegészítése, és azokat az 1408/71 rendelet 4. cikke (1) bekezdésének a) pontja értelmében vett „betegségbiztosítási ellátásnak" kell tekinteni (a fent hivatkozott Molenaar-ítélet 24. és 25. pontja, valamint a fent hivatkozott Jauch-ítélet 28. pontja).

39 Az SPGG alapján nyújtotthoz hasonló ápolási díj célja az, hogy átalány-hozzájárulást nyújtson a jogosult ápolásra szorulásából adódó járulékos kiadásokhoz és különösen a neki nyújtandó segítség költségeihez.

40 Ezen ápolási díj összege az ápolásra szorulás fokától függ. Az ápolási díj a havonta ápolásra fordított órák számának függvénye. Az ápolásra szorulás mérlegelését az ápolásra szorulási fok szerinti besorolásról rendelkező jogszabály részletesen szabályozza. Az ápolásra szoruló személy egyéb jövedelme semmiféle hatással nincs az ápolási díj összegére.

41 Ápolási díjra azok a személyek jogosultak, akik a szövetségi rendelkezések alapján semmiféle járadékban nem részesülnek. E személyek lényegében: a biztosítottak családtagjai, a szociális segélyre jogosultak, a hivatást gyakorló fogyatékkal élők, illetve a nyugdíjas tartományi és önkormányzati alkalmazottak.

42 Következésképpen: noha az alapügyben szereplőhöz hasonló ápolási díj rendszere különbözhet a fent hivatkozott Molenaar-ítéletben szereplő német ápolási biztosítás ellátásainak rendszerétől és a fent hivatkozott Jauch-ítéletben szereplő osztrák szövetségi ápolási díj rendszerétől, jellegében mégis azonos azokkal.

43 Emellett – mint azt a fent hivatkozott Jauch-ítélet kifejti – sem az ápolási díj nyújtásának feltételei, sem a díj finanszírozása nem célozhatja, illetve nem okozhatja az ápolási díj fent hivatkozott Molenaar-ítéletben és fent hivatkozott Jauch-ítéletben

ismertetett jellegének megváltozását. Ezen a megítélésen az sem változtathat, hogy az ellátás nyújtása nem kötődik szükségszerűen betegségbiztosítási ellátás vagy betegségbiztosításon kívüli jogcímen nyújtott járadék kifizetéséhez.

44 Ebben a helyzetben az ilyen ellátást az 1408/71 rendelet 4. cikke (1) bekezdésének a) pontja értelmében vett „betegségbiztosítási ellátásnak" kell tekinteni, még akkor is, ha sajátos jellemzőkkel is rendelkezik.

45 Az eddigiekre figyelemmel megállapítható, hogy hiányzik az 1408/71 rendelet 4. cikke (2b) bekezdésének egyik tényállási eleme, mégpedig az érintett juttatás „különleges ellátásként" való minősítése. Így e cikk egyéb tényállási elemeinek meglétét már nem is kell vizsgálni.

46 Következésképpen az első kérdésre adandó válasz az, hogy az SPGG alapján nyújtotthoz hasonló ápolási díj nem az 1408/71 rendelet 4. cikkének (2b) bekezdése értelmében e rendelet hatálya alól kizárt különleges, nem járulékalapú ellátásnak, hanem e rendelet 4. cikke (1) bekezdésének a) pontja értelmében vett betegségbiztosítási ellátásnak minősül.

A második kérdésről

47 A kérdést előterjesztő bíróság második kérdésével lényegében arra vár választ, hogy igényelheti-e a Salzburg tartományban dolgozó, de családjával Németországban lakó

munkavállaló családtagja – amennyiben a jogosultság egyéb feltételeit teljesíti – az SPGG alapján nyújtotthoz hasonló ápolási díjat mint az 1408/71 rendelet 19. cikkében és III. címe első fejezetének egyéb részei megfelelő rendelkezéseiben írt pénzbeli betegségbiztosítási ellátást.

48 Az SPGG alapján nyújtotthoz hasonló betegségbiztosítási ellátás, amely az ápolásra szoruló személy életszínvonalának általános javítását e személy állapota okozta többletköltségek ellentételezésével lehetővé tévő pénzbeli segélyként jelentkezik, az 1408/71 rendelet 19. cikke (1) bekezdésének b) pontjában említett betegségbiztosítási „pénzbeli ellátások" közé tartozik (lásd a fent hivatkozott Molenaar-ítélet 35. és 36. pontját).

49 Nem vitatott, hogy Sven Hosse az 1408/71 rendelet személyi hatálya alá tartozó munkavállaló.

50 A Bíróság elé terjesztett iratokból adódik továbbá, hogy az SPGG-ben írt ápolási díj S. Hossét saját, nem pedig apja jogán illeti meg.

51 Ez a helyzet nem zárja ki, hogy S. Hosse – még ha Németországban lakik is – részesülhessen a Land Salzburg ápolási díjában, amennyiben teljesíti a jogosultság-

hoz szükséges, a 1408/71 rendelet 19. cikkében és III. címe első fejezete egyéb részei megfelelő rendelkezéseiben előírt egyéb feltételeket.

52 Igaz ugyan, hogy a Bíróság akként határozott, hogy a munkavállaló családtagja az 1408/71 rendelet 2. cikke alapján csupán járulékos – azaz e családtagi minőségében szerzett – jogokkal rendelkezik, önálló – őt a munkavállalóval meglévő családi kapcsolatától függetlenül megillető – jogokkal pedig nem (lásd többek között a 40/76. sz. Kermaschek-ügyben 1976. november 23-án hozott ítélet [EBHT 1976., 1669. o.] 7. pontját).

53 Azonban a Bíróság később azokra az esetekre korlátozta ezt az értelmezést, amikor a munkavállaló családtagja az 1408/71 rendeletnek olyan, kizárólag a munkavállalóra – családtagjaira pedig nem – alkalmazható rendelkezéseire hivatkozik, mint például e rendeletnek a munkanélküli-ellátásokról szóló 67–71. cikke (lásd a C-308/93. sz. Cabanis-Issarte-ügyben 1996. április 30-án hozott ítéletet [EBHT 1996., I-2097. o.]). E rendelet 19. cikke esetében – melynek éppen az illetékes államon kívüli tagállamban lakó munkavállaló és családtagjai számára az alkalmazandó jogszabályokban írt betegségbiztosítási ellátások nyújtásának biztosítása a célja, amennyiben e családtagok lakóhelyük államának jogszabályai alapján nem lennének jogosultak ezen ellátásokra – nem ez a helyzet.

54 Továbbá az 1408/71 rendelet 19. cikke (2) bekezdésének célja – a közösségi munkavállalónak a szabad mozgáshoz való jog gyakorlásától történő visszatartását elkerülendő – többek között az, hogy a betegségbiztosítási ellátások nyújtásának ne legyen feltétele, hogy a munkavállaló családtagjai az illetékes tagállamban lakjanak.

55 Következésképpen az 1408/71 rendelet 19. cikkének (2) bekezdésével ellentétes lenne valamely munkavállaló gyermekét olyan ellátástól megfosztani, amelyre jogosult lenne akkor, ha az illetékes államban lakna.

56 Így a második kérdésre adandó válasz az, hogy a Salzburg tartományban dolgozó, de családjával Németországban lakó munkavállaló családtagja – amennyiben a jogosultság egyéb feltételeit teljesíti – a munkavállaló a foglalkoztatása szerinti tagállam illetékes hatóságától igényelheti az SPGG alapján nyújtotthoz hasonló ápolási díjat mint az 1408/71 rendelet 19. cikkében előírt pénzbeli betegségbiztosítási ellátást, feltéve hogy e családtag a lakóhelye államának jogszabályai alapján nem jogosult ilyen ellátásra.

57 Az első két kérdésre adott válaszra tekintettel a többi kérdést nem szükséges megválaszolni.

A költségekről

58 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján, a Bíróság (nagytanács) a következőképpen határozott:

1) **A Salzburger Pflegegeldgesetz alapján nyújtotthoz hasonló ápolási díj nem a szociális biztonsági rendszereknek a Közösségen belül mozgó munkavállalókra, önálló vállalkozókra és családtagjaikra történő alkalmazásáról szóló, 1971. június 14-i 1408/71/EGK tanácsi rendelet 4. cikkének (2b) bekezdése értelmében e rendelet hatálya alól kizárt különleges nem járulékalapú ellátásnak, hanem e rendelet 4. cikke (1) bekezdésének a) pontja értelmében vett betegségbiztosítási ellátásnak minősül.**

2) **A Salzburg tartományban dolgozó, de családjával Németországban lakó munkavállaló családtagja – amennyiben a jogosultság egyéb feltételeit teljesíti – a munkavállaló a foglalkoztatása szerinti tagállam illetékes hatóságától igényelheti a Salzburger Pflegegeldgesetz alapján nyújtotthoz hasonló ápolási díjat mint az 1408/71 rendelet 19. cikkében előírt pénzbeli betegségbiztosítási ellátást, feltéve hogy e családtag a lakóhelye államának jogszabályai alapján nem jogosult ilyen ellátásra.**

Aláírások